

Foreningen for Mellsennvassdraget
v/Styreleder Dag Henrik Berggrav
Skådalsveien 21E
0781 Oslo

Til NVE:
Konsesjonsavdelingen
Middelthuns gate 29,
Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo

Dato: 24.03.2026

NVE Registreringsnummer

9496

NVE Saksnummer

202415400,200102915

Bemerkninger til ØSK sitt svar til NVEs spørsmål om tilleggsopplysninger til konsesjonssøknaden for økt regulering av Olevatn

Det er flere av svarene kommunen gir til NVEs forespørsel om tilleggsopplysninger som også er gjeldende for konsesjonssøknaden for regulering av Mellsenn og Ygna, ikke bare Olevann. Hvis svarene fra ØSK av NVE finnes tilfredsstillende for Olevatns del, vil disse likevel ikke med nødvendighet være gyldige hva angår konsesjonssøknaden sendt inn for Mellsenn. Dette begrunnes med at ØSK etter Mellsennforeningens oppfatning har foretatt en mangelfull vurdering av alternative drikkevannskilder. Fordi NVE kan komme til at vassdragstiltaket uansett ikke vil «volde vesentlige skader eller ulemper» etter vassressurslovens § 23, tredje ledd, godkjennes Olevatn. Uten konsekvenser er dette dog ikke, se våre bemerkninger i brevet her, side 6.

Når det gjelder Mellsenn er imidlertid situasjonen en ganske annen, og skadene på miljø og natur av en helt annen karakter. Vi viser til våre bemerkninger til ØSKs konsesjonssøknad, oversendt NVE 30. mars 2025, sidene 10-16, og «konkluderende sammendrag» sidene 3-5. Dette gjør at vi må få komme med bemerkninger til noen av punktene. Følgende punkter finner vi spesielt viktige.

Bruk av Vinstrevatn ble alt for lett vint avvist

Det ble påstått at det var sterk motstand fra Glommen og Lågens Brukseierforening (GLB), og også fra NVE.

Prioritering av vannbruk i norske innsjøer er regulert gjennom Vannressursloven og Vannforskriften, som skal sikre en bærekraftig forvaltning av vannmiljøet. Generelt sett følger prioriteringen denne rekkefølgen:

Drikkevann: Forsyning av trygt drikkevann til befolkningen er den absolutt høyeste prioriterte bruken.

Økologisk tilstand og miljømål: Vannforskriften pålegger at innsjøer skal ha en viss økologisk tilstand (god tilstand), som innebærer hensyn til biologisk mangfold, fisk og vannkvalitet.

Samfunnsnyttig bruk (f.eks. vannkraft): Produksjon av vannkraft er en svært viktig, men ofte konfliktfylt bruk i mange norske innsjøer.

Industri og landbruk: Vann til næringsvirksomhet.

Rekreasjon og andre interesser: Bruk til bading, båtliv og fiske.

I alle tider har utnyttelse av en vannforekomst til drikkevann gått foran utnyttelse til vannkraft i norsk forvaltningstradisjon, men i praksis har man gjerne fått plass til begge bruksformene i de fleste innsjøene. En vannkraftregulant kan ikke nekte en kommune å ta ut drikkevann fra en regulert innsjø der vedkommende har reguleringskonsesjon. Men regulanten kan kreve erstatning for tapt kraftproduksjon som drikkevannsuttaget medfører. Dette utgjør en svært liten del av kostnaden ved å produsere drikkevann. Svært mange kommuner i Norge tar vann fra innsjøer der en eller flere regulanter har kraftkonsesjoner som var etablert før vannverket, f.eks. kommunene rundt Mjøsa (avtale med GLB), Vestfold interkommunale vannverk har avtale med Treschow Fritzøe om drikkevannsuttak fra Farrisvatnet, og med Øvre Eiker kraft for uttak av drikkevann fra Eikeren. Tilsvarende avtaler med kraftselskaper finnes for kommunene rundt alle de store innsjøene våre, som nærmest alle er regulerte for kraftproduksjon og alle brukes til drikkevann samtidig.

Uansett så er det snakk om et svært lite ekstra vannuttak fra Vinstrevatn i forhold til denne innsjøens avrenning. Hvis hele kommunen skal forsynes fra Vinstrevatn vil det tas ut en gjennomsnittlig vannmengde på under 100 l/s av en gjennomsnittlig avrenning på 17811 l/s (= 0,5%).

Når det hevdes at NVE er skeptisk, så må det trolig være at de er redde for at det kan medføre uønsket spredning av problemarter fra et vassdrag til et annet, i det Vinstrevatn hører til Glommavassdraget og Olevatn tilhører Drammensvassdraget. Begge vatn har bestand av problemarten ørekyt, som da også finnes nedstrøms begge vatn. Det er lite sannsynlig at det er nevneverdig forskjell i artssammensetning i to nærliggende nabovatn i høyfjellet fra naturens side, men det bør undersøkes om man skal blande dem. Det er når man kommer langt ned i vassdragene at det kan være betydelige forskjeller i artssammensetning. Det har skjedd en del uheldig overføring av problemorganismer ved vannkraftreguleringer, bl.a. av sik, røye, ørekyt, samt den planktonspisende reka, *Mysis relicta*.

Det er ikke kjent at noen uheldige organismer er overført ved drikkevannsanlegg. Man leverer jo bare behandlet drikkevann, og ikke råvann. F.eks. silen som sitter på inntaksrøret forhindrer fisk å komme inn, og inne på anlegget vil siling, filtrering, ozonering, UV-bestråling, etc forhindre organismer å slippe gjennom. Se f.eks. på den beryktede lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* som dreper laksen rundt om i norske lakseelver. Den har vært lenge i Drammenselva. Eikeren renner ut i Drammenselva, men laksen kommer ikke opp Vestfossen, som ligger rett nedenfor Eikeren i utløpselven. Men det skjer ålevandring forbi fossen, og ålen kan ha gyro-smitte på seg. Dvs. at gyrosmitte finnes i Eikeren. Eikervannverket er koplet sammen med Farrisvannverket gjennom et stort og omfattende ledningsnett som forsyner hele Vestfold fylke, også abonnenter langs lakseelven Numedalslågen. Disse vannverkene tjener som gjensidige reserver for hverandre. Dvs. at båteiere langs Lågen helt sikker spyler båtdekket sitt med vann fra Eikervannverket i perioder. Dette har pågått i veldig mange år uten at det har kommet *Gyrodactylus* til Numedalslågen. Vannbehandlingen medfører at det ikke kommer noen organismer av noe slag ut av Eikeren. Slik vil det også være ved vannforsyning fra Vinstre til abonnenter i Øystre Slidre. Man overfører ikke råvann som ved vannkraftregulering.

Det er absolutt mulig å benytte Vinstre som hovedkilde til ØSK. Når man først er i Olevannet, som er hovedkilden til Beitostølenområdet og øvre deler av kommunen, så er det kort veg til nabovannet Vinstre, kun 1,4 km på det korteste. Denne innsjøen er stor, 28 km² (Mellsenn er 1,3 km², Olevatn 2,3 km²) og har et midlere avløp på 17811 l/s (Mellsenn 332 l/s og Olevatn 511 l/s). Man vil fint kunne forsyne hele kommunen innen rammene av gjeldende reguleringskonsesjon, det vil si at ingen ny konsesjonsbehandling er nødvendig.

Det kan være mye å spare på ledningsnett ved å ha hovedkilde og reservekilde øverst i kommunen. Vannbehovet er størst i øvre deler. Det er her den store turistindustrien finnes og vil bygges ut videre. Det er her man trenger de store vannledningene. Nedover i kommunen er det langt færre abonnenter og med vannforsyning ovenfra vil det være store muligheter for at det vil være tilstrekkelig å kople sammen ledningsnettene til Olevassverket, Vindinvassverket og Kollstadvassverket og foreta forsyning ved hjelp av disse. Vinstervatn som hovedkilde og Olevatn som reserve ser vi som den beste og mest fremtidsrettede løsningen. Med Mellsenn som reserve vil man måtte legge en helt ny stor hovedledning nordover (minst 2,5 mil lang) for å kunne dekke det store vannforbruket i Beitostølen området med vann fra nedre del av forsyningsområdet. Denne vil i hht. plantegningene gå ovenfor bebyggelsen gjennom jomfruelig mark, bl.a. mye myrlendte områder som det nylig er foreslått en lov om at det er forbudt /svært strengt å grave i.

En annen fordel med å ha både hovedvassverk og reservevassverk øverst i den langstrakte kommunen, er at det meste av vannforsyningen da vil kunne drives ved gravitasjon, dvs. det blir mye mindre behov for pumping enn man trenger om man må pumpe vann fra Mellsennvassverket og helt opp til Beitostølen i perioder.

En tredje fordel med å ha hovedforsyning fra Vinstre og reserveforsyning fra Olevann er at man her er ovenfor alle turistutviklingsområder, hyttebebyggelsesområder, beboelsesområder, landbruksområder, og andre næringsutviklingsområder, osv. Det vil si at man har nærmest ikke noen forurensningstrusler i nedbørfeltene. Man har en enestående mulighet til å bevare disse vannene som drikkevannskilder i jomfruelig tilstand i all framtid uten at det kommer til ulempe for noen. Man kan da videreutvikle den menneskelige aktiviteten i områdene nedenfor uten å tenke på å forurense drikkevannet, eller å innføre konfliktskapende tiltak i nedbørfeltene. Bebyggelse medfører alltid en irreversibel, permanent forurensningstrussel. Bebyggelse fjernes aldri. Erfaring viser at den i stedet, nærmest alltid, bygges videre ut, og forurensningstrusselen øker. Samme hvor strenge beskyttelsesregimer man innfører, gis det etter hvert dispensasjoner, etc. Se f.eks. hva som skjer med håndhevingen av byggeforbudet i strandsonen. Alle andre forurensningstrusler enn bebyggelse, er reversible og kan fjernes. Derfor er det å kunne ha drikkevannsforsyning fra innsjøer i et jomfruelig område uten bebyggelse i nedbørfeltet, en fantastisk ressurs som de fleste kommuner ville misunne Øystre Slidre.

Det er således ikke korrekt å si at det beste er å ha en vannkilde i hver ende av kommunen som kan være gjensidig reserve for hverandre, slik som ØSK ubegrunnet slo fast gjentagende ganger på møtet med de berørte partene den 18.11.2025.

Utvidelse av Vindinvannverket ble også avvist med mangelfull begrunnelse

Kommunen ønsker å nedlegge vannforsyningen fra Søre Vindin. Det er mye humus i vannet sies det, og de har en dyr vannbehandling (ionebytting). I hht kommunens egne data har Søre Vindin en gjennomsnittlig farge på 24,5 mgPt/l, se nedenstående innrammet tekst fra deres egne

farekartlegging. Denne fargeverdien er aldeles ikke særlig høy, og kan fint renses med ozon + biofiltrering, som de også er anbefalt å ha som rensete metode både for Mellsenn og Olevatn. Ionebytting er på veg ut som metode for humusfjerning i drikkevann, i og med at den har fått konkurranse av mer effektive metoder. Membranfiltrering har i den senere tid også blitt en populær metode for humusfjerning i tillegg til ovennevnte ozon + biofiltrering.

Det fine med Vindin er at vannmengden er mye større enn det både Olevatn og Mellsenn kan levere, og er stor nok til å forsyne hele kommunen. Den kan levere 10 ganger så mye vann som Olevatn og 15 ganger så mye vann som Mellsenn, se tabellen nedenfor (etter REGINE, NVEs register over nedbørfelter).

Tabell 1. Kommunen skriv om vannkvaliteten i Søre Vindin sin fareanalyse

4.3.1 Råvasskvalitet									
Av vann-nett.no går det fram at Søre Vindin middels, kalkfattig og klar innsjø med god økologisk tilstand.									
Tabell 5 syner resultat av vassprøver tatt av råvatnet frå Søre Vindin i perioden frå 2021 til 2023. Det er tatt 10 prøver. Det er funne enkelte høge verdiar for E. coli og koliforme bakteriar. At det er E. coli til stades, tyder på fersk fekal forureining, medan koliforme bakteriar kan tyde på generell forureining frå miljøet.									
Gjennomsnittleg verdi for farge er på ca. 24,5 mg/l Pt og høgaste verdi på 36 mg/l Pt. Dette tyder på at vatnet har ein moderat grad av farge. Nedbørfeltet er prega av ein del produktiv skog, som kan vere ein forklaring på dei høge verdiane.									
Tabell 5 Gjennomsnittsverdi, lågaste og høgaste verdi av kvar parameter for råvatn									
	Clostridium perfrin.	E. coli MPN	Koliforme bakt. MPN	Intestinale enterok.	Kimtall 22°C	Konduktivitet 25°C	pH ved 25 °C	Turbiditet	Farge
	(cfu/100ml)	(MPN/100ml)	(MPN/100ml)	(cfu/100ml)	(cfu/ml)	(mS/m)	()	(FNU)	(mg/l Pt)
Gjennomsnittsverdi	0,5	3,1	11,3	0,9	134,4	---	6,6	0,34	24,5
Lågaste verdi	0	0	0	0	39	---	6,4	0	19
Høgaste verdi	3	27	70	9	>300	---	6,9	1,1	36

Tabell 2. Midlere vannmengde ut av Søre Vinding sml med Olevatn og Mellsenn, tall fra REGINE (NVEs register over nedbørfelter).

Midlere utløp fra Olevatn	511 l/s
Midlere utløp fra Søre Vindin	4848 l/s
Midlere utløp fra Mellsenn	332 l/s

Selv på ettervinteren og tørrsommeren vil den kunne forsyne hele kommunen uten at det er nødvendig med regulering. Utvidelse og oppgradering av Vindin vannverket var også mye billigere enn å bygge ut Mellsenn i hht. Norconsults utredning fra 2002. Med ozon + biofilter, og etterfølgende UV vil Vindin kunne levere trygt og godt drikkevann til hele kommunen. Hvis man da nytter Olevatn som reserve, vil det trolig være tilstrekkelig med dagens tappeanordninger der oppe, og ikke noe ny regulering. Dermed er man i mål. Dette må være den aller rimeligste måten å gi kommunen sikkert drikkevann i lang tid fremover.

Det har også vært hevdet at Søre Vindin er en mer usikker kilde enn Olevatn og Mellsenn fordi den bl.a er grunnere og har flere hytter i nedbørfeltet. Den største delen av bebyggelsen i nedbørfeltet drenerer til innsjøer oppstrøms Søre Vindin, til Javnin og Midtre Vindin, når det gjelder Javnåne, og til Vangsjøen og Yddin når det gjelder Yddåne. I Søre Vindins nærområde er det nærest ingen bebyggelse, se figur 1 under. Vanntransport gjennom innsjøer gir en effektiv selvrensning av mikrobiologisk forurensning og mange andre forurensninger, ved at de sedimenters ut, dør pga lang oppholdstid, blir spist av plankton, nedbrytes av sollys (UV), mm. I Mellsenns nedbørfelt er bebyggelsen først og fremst i innsjøens nærområde.

Figur 1. Nærmest ingen bebyggelse i Søre Vindins nærområde.

ØSKs avvisning av Sandtangen som drikkevannskilde

Sandtangen ble avvist pga at det ville kreve mye pumping, og at det ikke var ordentlig avklart mht kapasitet og flomsikring av brønnene. Likeledes at det var uavklart om sandavsetningen greide å levere nok vann i perioder når Volbufjorden var maksimalt nedtappet. At det gjenstår en del avklaring her, kan vi ikke imøtegå. Men vi har stor respekt for Norconsult og NGUs ekspertise og vurderingsevne når det gjelder drikkevannsforsyning fra grunnvann, så at kilden er velegnet, finner vi liten grunn til å betvile. Den var også den billigste å bygge ut. Det er også klart at det vil bli mer pumping med bruk av denne kilden, men hvor mye det vil koste er ikke anskuelig gjort. Uansett så er det forbrukerne som betaler for vann og avløp gjennom vannavgiften, så for kommunen så medfører ikke dette noen ekstrakostnader.

Kommunen kan neppe påberope seg at søknaden behandles etter §12 i Vannforskriften.

Denne paragrafen sier at man kan gjennomføre tiltak som senker den økologiske tilstanden i en vannforekomst (noe man ellers ikke har anledning til), hvis den samfunnsmessige nytten (godt drikkevann) er større enn de ulemper det medfører (økologisk skade, næringsmessig skade for landbruk/stølsdrift, trivselsskade for beboere og hytteeiere). Dette krever imidlertid at samfunnsgodet ikke kan oppnås på annen alternativ måte som medfører mindre økologisk skade, eller at slik annen oppnåelse medfører uforholdsmessig store kostnader.

Norconsult/NGU har dokumentert at dette samfunnsgodet (godt og sikkert drikkevann) kan oppnås ved minst to andre løsninger som er både billige og gode og gir mindre økologiske skader og er mindre konfliktskapende. I tillegg har flere påpekt at man også bør utrede bruk av Vinstre. Her behøver man ikke regulere noen nye vassdrag, og dermed ikke påvirke den økologiske tilstanden i noen vannforekomster negativt. Se også vår bemerkning til kommunens avvisning av Vindin-alternativet. Dermed bortfaller etter vårt skjønn muligheten til å påberope seg behandling etter paragraf 12 i Vannforskriften.

Muligheten for å innvilge seg lavere miljømål, utelukkes i dette tilfellet også av vannforskriftens paragraf 10, som man egentlig bør gjennomgå før man kommer til §12.

Hvis man påberoper seg behandling etter paragraf 12, og påstår at det ikke finnes alternativer som gir mindre økologiske skader, så skal man beskrive, og planlegge, alle mulige tiltak for å gjøre de negative vassdragspåvirkningene så små som mulig. Dette kan ikke vi se er gjort.

Tiltak for å sikre den økologiske kontinuitet i vassdraget

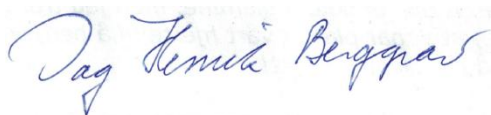
NVE savner tiltak for å sikre kontinuitet i vassdraget. De øverste 96 m av Oleåne ville måtte tørrlegges i perioder hvis minstevannføringen skulle foretas ved passiv avrenning via et rør. Kommunen svarer at de heller satser på å bedre forholdene for fisk i innløpsbekkene enn å satse på noen andre løsninger i utløpselva.

Dette finner vi uheldig på flere måter, bl.a. mht. effekter av ørekyt. Det er særlig i innsjøer med små gytebekker at ørekyt gjør skade på ørretbestandene, ved at de ofte i store stimer patruljerer småbekkene og spiser opp maten for ørretungene, og muligens også en del av ørreteggene. Ørretungene lever fra 1-3 år på bekken før de går ut i innsjøene. I innsjøer som er del av et større elvesystem hvor ørreten gyter i elvene mellom innsjøene, er det ikke observert at ørekyten gjør nevneverdig skade på ørretbestandene. Innløpsbekkene til Olevannet er alle så små at ørekyten vil kunne være en alvorlig konkurrent til ørretungene, mens utløpselva er såpass stor at den høyst trolig vil fungere bra som oppvekststed for ørretunger, uten at de blir utkonkurrert av ørekyt.

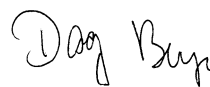
I tillegg til økt ørekytskade, vil økt utnyttelse av innsjøen som drikkevann, og med rørordningen for minsteføringsslipp, redusere vanndekket areal i utløpselven, noe som også gir skader på gyteforhold og fiskebestand og mange andre organismer. Opp og nedvandring mellom Oleåne og Olevatn vil få betydelig skade. Hvis for eksempel denne ca 100 m strekningen blir helt tørrlagt i perioder, vil de fleste vannlevende organismer dø. De vil ikke komme igjen når vannet kommer tilbake da det ikke er noen elvestrekning oppstrøms som kan tilføre nye elveorganismer til denne strekningen. Ovenfor her er det bare en innsjø med innsjøorganismer. Det vil bli et betydelig fattigere organismeliv på denne strekningen.

En minstevannføringsanordning som ikke tørrlegger deler av utløpselven vil derfor være betydelig bedre enn dette 100 m lange røret. Slike anordninger finnes og bør beskrives.

Oslo 24.03.2026

Dag Henrik Berggrav
Styreleder i Foreningen for
Mellsennvassdraget

Dag Berge
Cand.real. i Limnologi